

A LEGFELSŐBB BÍRÓSÁG MONOKRATIZÁLÁSA ÉS A BÍRÓI MAGATARTÁS: AZ EGYÉNI MÉRLEGELES IGAZOLÁS VAGY VÁLASZTÁS?

A LEGFELSŐBB BÍRÓSÁG MONOKRATIZÁLÓDÁSA ÉS A BÍRÓI MAGATARTÁS: AZ EGYÉNI MÉRLEGELES IGAZOLÁS VAGY VÁLASZTÁS?

MONOKRATIZÁCIÓ A SUPREMO Y COMPORTAMIENTO BÍRÓSÁGI: ¿LA DELIBERACIÓN INDIVIDUAL ES UNA JUSTIFICATIVA O UNA ELECCIÓN?

Lourival Barão Marques Filho¹

Flávio Garcia Cabral²

Licenc CC BY:

A Creative Commons feltételei szerint terjesztett cikk lehetővé teszi a korlátlan felhasználást és terjesztést bármilyen médiumban, amennyiben a szerző az eredeti forrásra hivatkozik.

Összefoglaló: Az induktív megközelítés módszerén és az eljáráson keresztül a cikk mennyiségi és minőségi szempontból elemzi a Szövetségi Legfelsőbb Bíróság monokratizálódását, és bemutatja, hogy ez a fellebbviteli joghatóságból eredő jelenség hogyan uralta az alkotmányosság koncentrált ellenőrzését. Így azt, amit egykor a Bírósághoz érkező igények mennyiségével való megbirkózást szolgáló eljárási irányítási eszköznek lehetett tekinteni, egy másik foratókönyv szerint kezdtek használni: tudatosan döntöttek úgy, hogy a bírák nem közösen tanácskoznak. Ennek oka, hogy az egyéni protagonizmus a bírák stratégiai magatartásának elfogadása következtében kiéleződött. Ebben az összefüggésben a Legfelsőbb Bíróság egy olyan döntéshozatali formátum csapdájába esett, amely megveti a kollektivitást és dicséri a különvéleményt.

Kulcsszavak: Monokratizálás. Legfelsőbb Bíróság. Stratégiai magatartás.

- 1 Lourival Barão Marques Filho a PUC/PR jogi karán szerzett mester- és doktori fokozatot gazdasági és szociális-környezetvédelmi jogból. A Paranái Munkaügyi Magisztrátusi Iskola posztgraduális jogi, munkaügyi és társadalombiztosítási jogi tanfolyamának koordinátora és professzora. A 9. régió regionális munkaügyi bíróságának munkaügyi bírója. Curitiba/PR, Brazília (lourivalbarao@marques@gmail.com) praktizál.
- 2 Flávio Garcia Cabral a Paranai Pápai Katolikus Egyetem (PUC/PR) posztdoktora; a São Paulo-i Pápai Katolikus Egyetem (PUC/SP) közigazgatási jogi doktora; a spanyolországi Universitat de Girona (UDG) Derecho de Daños mestere. A Rio de Janeiro-i Pápai Katolikus Egyetem (PUC/RJ) alkotmányjogi és államelméleti mestere. A Mato Grosso do Sul-i Közigazgatási Minisztérium (EDAMP) jogi karának posztgraduális közjogi tanfolyamának koordinátora és professzora. Unigran- fővárosi professzor. A TRE/MS Igazságügyi Iskolába jelentkezett a Közigazgatási és Alkotmányjogi Tanszék koordinátora. Nemzeti Kincstári Ügyvivő. Gyakorlatok Campo Grande/MS-ben, Brazíliában (flaviocabral_@hotmail.com).

Összefoglaló: **Az** induktív megközelítés és a statisztikai eljárás révén ez a cikk elemzi a brazil szövetségi legfelsőbb bíróság monokratizálódását mennyiségi és minőségi szempontból, és bemutatja, hogy ez a jelenség, amely a felülvizsgálati hatáskörrel kezdődött, hogyan terjedt ki az alkotmányos ellenőrzésre. Ezért azt, amit egykor a bíróság által látott nagyszámú ügy kezelésének eszközeként tekintettek, most egy másik forráskönyv szerint használják: a bírák tudatosan döntöttek úgy, hogy nem közösen tárgyalnak. Ez az egyéni protagonizmus növekedésének köszönhető, amely a bírák stratégiai magatartásának elfogadásából ered. Ebben az összefüggésben a Szövetségi Legfelsőbb Bíróság egy olyan döntéshozatali modell fogságában van, amely ellentétes a kollektivitással, és dicséri az ellenvéleményt.

Kulcsszavak: Monokratikus döntések. Legfelsőbb Bíróság. Stratégiai viselkedés.

Resumen: Por intermedio del método del abordaje inductivo y del procedimiento estadístico, el artículo analiza la monocratización del Supremo Tribunal Federal en las perspectivas cuantitativas y cualitativas y demuestra como este fenómeno, oriundo del órgano jurisdiccional superior, dominó el control concentrado de la constitucionalidad. Así lo que antes podría ser considerada como una herramienta de gestión procesal con el fin de resolver el volumen de demandas que llega al Tribunal, pasó a ser utilizado bajo otro escenario: hubo una elección deliberada de los Ministros, no deliberar colectivamente. Esto ocurre porque se exacerbó el protagonismo individual, debido a la adopción del comportamiento estratégico de los Ministros. En ese contexto, el Supremo está encarcelado en un formato decisorio que desprecia la colectividad y elogia el disenso.

Palabras clave: Monocratización. Supremo. Stratégiai viselkedés.

BEVEZETÉS

A Szövetségi Legfelsőbb Bíróság megszűnt kollektívan ítélező bíróság lenni, és olyan bírósággá vált, amely egyénileg hoz döntéseket, háttérbe szorítva ezzel a kollegialitás fogalmát. 2018-ban a Szövetségi Legfelsőbb Bíróság 126 741 határozatot hozott, ebből 112 208 monokratikus formában, ami a Bíróság döntéshozatali univerzumának 88,5%-át jelenti³. A 2010 óta tartó történeti sorozat - a Legfelsőbb Bíróság által rendelkezésre bocsátott statisztikák által meghatározott időmetszet - azt mutatja, hogy ez az egyéni modell megszilárdult, és a 2010-2018 közötti időszakban a monokratikus döntések 87%-át eredményezte⁴.

A monokratikus döntési modell a jogtudósok és a társadalom által kialakított, sőt hallgatólagosan elfogadott modell, tekintettel az évente a Legfelsőbb Bíróság elé kerülő ügyek áradatára. Valójában lehetetlennek tűnik a több tízezer fellebbezés és rendkívüli fellebbezés elemzése a teljes kollegiális rituálé lefolytatásával, és az igényekkel való megbirkózás érdekében az STF gyorsított döntéshozatali modellt fogadott el.

3 BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **Az STF statisztikái**. Elérhető a következő címen: <http://www.stf.jus.br/portal/cms/verTexto.asp?servico=estatistica&pagina=decisisinicio>. Hozzáférés 09 Jul. 2019.

4 BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **Az STF statisztikái**. Elérhető a következő címen: <http://www.stf.jus.br/portal/cms/verTexto.asp?servico=estatistica&pagina=decisisinicio>. Hozzáférés 09 Jul. 2019.

A cikk az induktív megközelítés módszerével és statisztikai eljárással elemzi a Szövetségi Legfelsőbb Bíróság monokratizálódását mennyiségi és minőségi szempontból, és bemutatja, hogy ez a fellebbviteli joghatóságból eredő jelenség hogyan uralta az alkotmányosság koncentrált ellenőrzését. A probléma, amellyel a cikk szembesül, és amelyre választ keres, az, hogy az egyéni tanácskozás ténylegesen az eljárási elmaradás kezelésének eszköze-e, vagy egy másik tendenciát testesít meg: a monokratikus döntések szándékos alkalmazását a bírák stratégiai magatartásának materializálásaként.

A tanulmány három részből áll, hogy tesztelje annak a hipotézisnek a helytállóságát, amely szerint a Legfelsőbb Bíróságot a voluntarizmus és a kollegialitás megvetése jellemzi, mivel a miniszterek egyéni és stratégiai érdekei hatalmukba kerítették. Az első rész a Legfelsőbb Bíróság hatáskörét vizsgálja (fellebbviteli, eredeti és alkotmányos), hogy bemutassa a legfelsőbb bírói testület diszfunkcionalitását és hipertrófiáját. Ezután a 2010-2018-as történelmi sorozatban a monokratikus döntések és viselkedésük kvantitatív elemzése következik, két céllal: a) a Legfelsőbb Bíróság döntéshozatali folyamatában a túlzott individualizmus kimutatása, és b) egy új keletű jelenség azonosítása: a monokratikus döntések kiterjesztése a Bíróság egyéb előadásaira. Valójában a monokratizálás, amelyet a fellebbviteli terhelésre adott válaszként hajtottak végre, áttért az STF egyéb hatásköreire, különösen az alkotmányossági ellenőrzéssel kapcsolatos intézkedésekre és az erős politikai/társadalmi/gazdasági hatással bíró követelésekre.

Miután megállapítottuk azt a feltevést, hogy a Legfelsőbb Bíróság olyan bírósággá vált, amely egyénileg ítélkezik, a tanulmány második része két szempontból vizsgálja a kérdést: (i) minőségi szempontból igyekszik bemutatni, hogy a monokratikus döntések hogyan születnek a plenáris ülés joggyakorlatával diszharmóniában, hogyan nem továbbítják az egyes döntéseket kollégiumi szankcionálásra és megerősítésre, és hogyan használja az előadó a napirend hatalmát saját érdekei szolgálatában, így irányítja a napirendet és a politikai-intézményi időzítést⁵; ii) elemezzük, hogy a kollégiumi tanácskozásoknak milyen egyéni lényege van, amennyiben a döntéshozatali folyamat felépítése a plenáris környezetet ellenségesé teszi a vita, a tanácskozás és a kölcsönös meggyőzés számára.

A cikk harmadik és egyben utolsó része a Legfelsőbb Bíróságot jelenleg uraló döntéshozatali modellel foglalkozik, amelyet a stratégiai bírói magatartás jellemez, ahol a bírácoknak saját egyéni jogi-politikai programjuk van⁶, ami a testület szédületes de-institucionalizálódásának forгатókönyvét eredményezi.

5 ARGUELHES, Diego Werneck; RIBEIRO, Leandro Molhano. *Ministrocracia: A Legfelsőbb Bíróság és a brazil demokratikus folyamat*. **Novos Estudos Cebrap**, v. 37, jan-apr, 2018, p. 20-25. Az előadó hatásköréről lásd: SILVA, Virgílio Afonso da. "Just any vote?" (Csak egy szavazat?). A jelentéstevő bíró szerepe a Legfelsőbb Bíróság tanácskozásában. **Journal Institutional Studies**, vol. 1, 1, pp. 180-200, 2015 és SILVA, Virgílio Afonso da. Az előadó hangot ad-e az STF-nek? Viszonválasz Almeidára és Bogossianra. **Journal Institutional Studies**, vol. 2, 2, p. 648-669, 2016.

6 FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck. Tizenegy supremo: mind a plenáris ülés ellen. In: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). **Eleven szupremos: a legfelsőbb 2016-ban**. Belo Horizonte: Letramento: Casa do Direito: Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 20-28. o. Ugyanebben az értelemben: NETO, José Mário Wanderley Gomes; LIMA, Flávia Danielle Santiago. OLIVEIRA, Tassiana Moura de. Az egyéni döntések és a kollégiumi tanácskozások között: Döntéshozatal módja, az eredmény befolyásolása. **Seqüência** (Florianópolis). n. 81, p. 10-31, abr. 2019.

1. SZIGETELÉS ÉS MONOKRATIZÁLÓDÁS: A BÍRÓSÁG TÉVEDÉSE A FELLEBBVITELI PERSPEKTÍVA

Történelmileg a brazil legfelsőbb bíróság három alapvető funkciót tömörít: a) a klasszikus *polgári jogi* modellből eredő felülvizsgálati/felülvizsgálati szerv, a rendes bíróságok korrekciós bíróságaként és az objektív jog egységének biztosítása céljából⁷; b) a jogrend alkotmányos ellenőrzéséért felelős alkotmánybíróság; és c) a magas rangú hatóságok büntetőjogi megítélésére szakosodott bírói fórum, amely valódi elsőfokú bíróságként jár el, és eredetileg a parlament vagy a végrehajtó hatalom másodlagos aktusait vizsgálja, amely esetben "kisebb politikai ügyek bíróságaként"⁸ járhat el.

A legkülönbébb eljárási lehetőségekkel büszkélkedő funkciók sokasága döntően hozzájárul a Bíróság nem hatékony működéséhez. Valójában a Legfelsőbb Bíróság első fokon jár el az eredeti büntetőeljárásokban, de teljesen nélkülözi a bizonyítékok gyűjtésére, az eljárás kidolgozására, feldolgozására és tárgyalására szolgáló mechanizmusokat, mivel a bíróság felépítése bírósági, nem pedig monokratikus szerv (első fokú igazságszolgáltatási egység). Olyan kisebb parlamenti vitákat⁹ bírál el, amelyeket nem a Kongresszusban kellett - de kellene - megoldani.

Felülvizsgálati/keresztes fellebbviteli bíróságként kolosszális mennyiségű rendkívüli fellebbezés és rendkívüli fellebbezéssel kapcsolatos fellebbezés érkezik hozzá (2010 és 2018 között 362 949 volt¹⁰), ami megterheli belső igazgatási kapacitását. Alkotmánybíróságként feladata a koncentrált alkotmányossági ellenőrzéssel járó komplex cselekmények, valamint a politikai/társadalmi/gazdasági döntéshozatali magot érintő kérelmek elbírálása, ugyanakkor csak a 2018-as évben¹¹ 13 815 *Habeas Corpus* és 3467 alkotmányjogi panaszt kellett elemeznie, az esetek túlnyomó többségében sürgősségi gyámsági kérelmekkel.

A funkciók e hipertrófiás modellje súlyos terhet ró ránk, mivel egyfelől a Fordista/Taylorista tempójú ipari termelést követeli meg, másfelől pedig a reflexióból és kutatásból eredő kézműves döntéseket.

7 MARINONI, Luiz Guilherme. **A legfelsőbb bíróságok ítélete:** precedensek és fellebbviteli döntés az új Ptk. előtt. São Paulo: RT, 2015, 13. o.

8 VIEIRA, Oscar Vilhena. "Supremocracia". **Revista Direito GV**, São Paulo, v. 4, n. 2, jul./dez. 2008, 449. o. Ugyanebben az értelemben: GOMES, Juliana Cesario Alvim; NOGUEIRA, Rafaela; ARGUELHES, Diego Werneck. Nemek és bírói magatartás a legfelsőbb szövetségi bíróságon: a miniszterek kevésbé bíznak a női előadókban? **Rev. Bras. Polít. Públicas**, Brasília, v. 8, nº 2, p. 854-876, 2018. Joaquim Falcão, Diego Werneck Arguelhes és Pablo de Camargo Cerdeira ugyanebből a kiindulópontból kiindulva a Legfelsőbb Bíróság tevékenységét fellebbviteli, rendes és alkotmánybírósági tevékenységre osztja (FALCÃO, Joaquim; CERDEIRA, Pablo Camargo Camargo; ARGUELHES, Diego Werneck. I Legfelsőbb jelentés számokban: a többszörös Legfelsőbb. **RDA - Közigazgatási jogi magazin**. Rio de Janeiro, v. 262, 2013. jan./apr., 409. o.).

9 VIEIRA, Oscar Vilhena. "Supremocracia. **Revista Direito GV**, São Paulo, v. 4, n. 2, p. 441-463, jul./dez. 2008.

10 BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **STF statisztikák:** ARE, AI és RE. Elérhető: <http://www.stf.jus.br/portal/cms/verTexto.asp?servico=estatistica&pagina=REAIProcessoDistribuido>. Hozzáférés: 2019. július 16.

11 BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **Az STF statisztikái:** Osztályonkénti kutatás. Elérhető a következő címen: <http://www.stf.jus.br/portal/cms/verTexto.asp?servico=estatistica&pagina=pesquisaClasse>. Hozzáférés: 2019. július 16.

Az eredmény könnyen észrevehető: a Legfelsőbb Bíróság lassú, kiszámíthatatlan¹² és szelektív bíróság, amely annak ellenére, hogy több tízezer ügyet tárgyal, képtelen megfelelni a keresletnek¹³, és mindenekelőtt nem rendelkezik azzal a hatáskörrel, hogy a jogbiztonság és stabilitás megteremtése érdekében mágnesez északi irányt szabjon az alacsonyabb joghatósági szinteknek.

A túlterhelt eljárási volumen és a diszfunkcionális hatáskörök¹⁴ miatt az STF fokozatosan olyan belső eljárásokat fogadott el, amelyeket alkalmasnak tartott a hozzá benyújtott kérelmek megoldására. Ez a megközelítés mindig is halovány, bizonytalan és intuitív volt, mert hiányzott belőle a technikai és a jogszabályi támogatás.

Az egyik alkalmazott technika a monokratikus döntések intézményes és korlátlan alkalmazása volt, különösen akkor, ha felülvizsgálati/elutasító bírósági formában működtek.

A Legfelsőbb Bíróság fellebbviteli hatáskörének monokratikus felfogásával foglalkozik egyik tagja, Luís Roberto Barroso bíró, amikor megállapítja az ügyek kóros számát, és kijelenti, hogy lehetetlen lenne azokat a klasszikus kollegiális tanácskozási formában elbírálni. Szerinte a monokratikus döntés az a mechanizmus, amelyet a Legfelsőbb Bíróság azért hozott létre, hogy minden beérkező ügyet meg tudjon tárgyalni¹⁵. Így egy olyan modell kerül bevezetésre, amely ösztönzi és irányítja az egyéni döntéseket, és denaturálja a bíróság lényegét eredeti perspektívájában, azaz kollégiumi ítélkező testületként¹⁶.

Azáltal, hogy az ügyek túlnyomó többségét a tanácsok vagy a plenáris ülés elé terjesztés nélkül bírálják el, a bíróságnak mint az alsóbb fokú bíróságok által hozott határozatokat újra-, át- és újravizsgáló testületnek a koncepciója aláássa magát. A felülvizsgálati/fellebbviteli bíróság intézményi felépítése olyan joghatósági lépcsőket határoz meg, amelyeken az igazságszolgáltatási rendszer felhasználói áthaladnak, és amelyek csúcspontja a

- 12 A brazil bíróságokon, különösen az STF-ben gyakran tapasztalható aktivista gyakorlat végül is sérti a jogbiztonságot a megismerhetőség (az értelmezési alternatívák és a meghatározásukhoz elengedhetetlen kritériumok megértése), a megbízhatóság (a kívánt társadalmi változás nem valósulhat meg a törvényhozó hatalom elleni támadással és a hatalmi ágak szétválasztásának megsértésével) és a kiszámíthatóság (a döntések tartalmának előreláthatósága) karakterében (FORSTER, João Paulo K.; HAEBERLIN, Márton. Az "alkotmányos illuminizmus": A Legfelsőbb Bíróság teljesítménye az önkorlátozás és a bírói aktivizmus között. **Revista Novos Estudos Jurídicos - Eletrônica**, vol. 24, n. 2, máj-ago 2019, p. 637).
- 13 FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck. Tizenegy supremo: mind a plenáris ülés ellen. In: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). **Eleven szupremos: a legfelsőbb 2016-ban**. Belo Horizonte: Letramento: House of Law: Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 20-28. o.
- 14 VIEIRA, Oscar Vilhena. "Supremocracia. **Revista Direito GV**, São Paulo, v. 4, n. 2, p. 441-463, jul./dez. 2008.
- 15 Luís Roberto Barroso bíró kijelentette: "A monokrata döntések túlsúlyával kapcsolatos kritika megalapozott. A Bíróság által 2016-ban hozott összes határozat - hihetetlenül sok, 117 000 - túlnyomó többsége monokratikus jellegű volt. A magyarázat egyszerű: az ügyek mennyisége óriási, és az STF évente körülbelül 80 plenáris ülést tart. Ez azt jelenti, hogy évente legfeljebb körülbelül 250 ügyet lehet elbírálni, ami optimista számítás szerint három ügyet jelent ülésenként. Mivel a záró év végén 61 816 ügy van folyamatban, csak hogy megítéljük őket, és feltételezzük, hogy nem indítanak új ügyeket, a meglévő kötelezettségek rendezése 247 évbe telne. Ha listákban és panelekben számolnánk az ítéleteket, ez a szám csökkenne, de semmi olyasmi, ami az abszurditást megszüntetné. Ezért marad a monokratikus alternatíva" (BARROSO, Luís Roberto. **A Legfelsőbb Bíróság 2016-ban: az év, amelyet nehéz volt befejezni**. Elérhető a következő címen: <https://www.conjur.com.br/dl/retrospectiva-2016-barroso-parte.pdf>. Hozzáférés: 2019. július 16.).
- 16 Kétségtelen, hogy a monokratikus döntések meghozatalának van normatív támogatása, az STF belső

szabályzatának 21. cikkéből eredő parancs szerint. A cikk éppen a visszaélészerű használatukat igyekszik bemutatni.

Legfelsőbb Bíróság, mint a végső fokon döntést hozó szerv¹⁷. És ebben a modellben a bíróságot olyan intézményként képzeltek el, amely kollegiális módon ítélkezik, elvégre nem lehet elképzelni, hogy egy ilyen piramis épülne az egyénileg meghozandó döntéshez¹⁸.

A miniszteri elszigeteltség azonban olyan intenzitású, hogy 2018-ban az ügyeknek mindössze 11,5%-át elemezték kollektíven, a plenáris ülés által hozott ítéletek pedig az eljárási mozgások kevesebb mint 1%-át¹⁹ teszik ki, ami teljesen feloldja a kollegialitás fogalmát²⁰.

Ebben az összefüggésben, egy fellebbviteli bíróság szemszögéből nézve, a Legfelsőbb Bíróság nem éri el azt a minimális desiderátumot, amelyre tervezték, és a diffúz döntéshozatali folyamat felépítésének útja mentén megszokta, hogy egyénileg dönt. Vagyis a monokratizálás nem volt elég a hatékony fellebbviteli bírói kézbesítéshez²¹, és olyan racionalitást ültetett be, amely a kollektív tanácskozásra való ellenséges képtelenséget ápolja.

- 17 Ahogy Vera Karam Cheiri és José Arthur Castillo Macedo rámutat, "az alkotmányos demokráciákban az alkotmány nem az, amit a Legfelsőbb Bíróság mond. Figyelembe kell venni, hogy a többi hatalom és mi, a nép ugyanolyan legitim értelmezői az Alkotmánynak, mint a Bíróság, és nem lehet őket e feladat alól felmenteni" (CHUEIRI, Vera Karam Cheiri; MACEDO, José Arthur Castillo. *Progresszív alkotmányelméletek, visszahatás és Vaquejada. Seqüência (Florianópolis)*. N. 80, 2018. december, 147. o.). Hasonlóan: "a végső hatalmat nem lehet a törvényhozó hatalomra bízni, de nem lehet a bírói hatalomra sem. A végső hatalmat a három hatalom együttesen, egymással harmonikus kapcsolatban "osztja meg", és mindannyian elszámoltathatók a civil társadalom felé. Ehhez párbeszédre van szükség" (SILVA, Virgílio Afonso da. Az STF és az alkotmányosság ellenőrzése: mérlegelés, párbeszéd és közérdek. *Revista de Direito Administrativo*, 250. évfolyam, 2009, 220. o.). Ellenőrizze továbbá: "még ha a bírácoknak mindig az utolsó szónak kellene is szólnia, szavuk emiatt nem lesz jobb" (DWORKIN, Ronald. *A jog birodalma*. São Paulo: Martins Fontes, 2014, 492. o.).
- 18 Ebben az értelemben Pontes de Miranda megállapítja: "A fellebbezések esetében a szabály a határozatok kollegiális jellege. Vagyis: a bírác többes száma, azzal a politikai céllal, hogy az első fokú bíró és a többi magasabb fokú bíró által végzett kettős vagy többszörös vizsgálaton kívül egyidejűleg több vizsgálatot is biztosítsanak. A tudomány ma arra tanít bennünket, hogy a gyülekezet nem az elmélkedésből jött hozzánk, hanem az elmélkedés jött a gyülekezetből. Ezért az ember az összeszerelés terméke. Az egyidejűleg többszörös vizsgálatnak ez az elsőbbsége, az egyetlen vizsgálathoz képest, mindig akkor alakul át felsőbbrendűséggé, amikor nagyobb bizonyosságra vágyunk. A forrásokról való döntés kollegialitása az embernek ennek a belső hajlamának engedelmessé válik, amikor az ész által akarja magát vezetni" (PONTES DE MIRANDA, Francisco Cavalcanti. *Comentários ao código de processo civil*. VII. kötet. Rio de Janeiro: Forense, 1975, 11. o.).
- 19 NETO, José Mário Wanderley Gomes; LIMA, Flávia Danielle Santiago. OLIVEIRA, Tassiana Moura de. Az egyéni döntések és a kollégiumi tanácskozások között: Döntéshozatal módja, az eredmény befolyásolása. *Seqüência (Florianópolis)*. n. 81, p. 10-31, abr. 2019.
- 20 Ebben az értelemben: "(...) a Bíróság hatáskörét nem gyakorolhatják széttagoltan az egyes bírác" (VIEIRA, Oscar Vilhena. "Szupremokrácia. *GV Law Magazine*, São Paulo, 4. évf., 2. sz., 2008. júli./dec., 458. o.).
- 21 A 2010 és 2018 közötti időszakban a rendkívüli fellebbezés, a rendkívüli fellebbezéssel kapcsolatos fellebbezés és a rendkívüli fellebbezéssel kapcsolatos közbenső fellebbezés megadásának aránya 3,18% volt. Megkérdőjelezhető egy olyan bírói testület fenntartása, amely a fellebbezések ilyen alacsony százalékát kapja, és éppen ez az a joghatóság, amely a legtöbb ügyet intézi a Bírósághoz. Lásd: BRAZÍLIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. *Az STF statisztikái*: AI, ARE és RE. Elérhető a következő címen: <http://www.stf.jus.br/portal/cms/verTexto.asp?servico=estatistica&pagina=competencia recursal>. Hozzáférés: 2019. július 18.

1.1 A MONOKRATIZÁLÓDÁS KITERJESZTÉSE: A FELLEBBVITELI HATÁSKÖRBŐL AZ ALKOTMÁNYOS ELLENŐRZÉSI HATÁSKÖRBE VALÓ ÁTMENET KONCENTRÁTUM

A 2010-től 2018-ig tartó történelmi sorozatban²² azonosítható a döntések monokratizálódásának megszilárdulása a Legfelsőbb Bíróság döntéshozatali univerzumában, amelybe itt minden eljárási osztály beletartozik. A szóban forgó időszakban a legalacsonyabb arány 2013-ban 84,37% volt, és 2017-ben érte el a csúcst, amikor 89,90%-ot ért el. Nyilvánvaló tehát, hogy a Bíróság olyannyira széttöredezett, hogy a kollégiumi döntések ritkaságszámba mennek, ami szétzilálja a Bíróság koncepcióját, létrehozva a "magányos joggyakorlat" alakját, és kibillentve az intézményi forgatókönyvet. Mennyiségi szempontból a monokratikus döntések alábbi mérőszámai állnak rendelkezésünkre²³:

Tipo de decisão	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2.015	2.016	2.017	2.018	2.019
COLEGIADA	11.342	13.096	12.090	14.103	17.073	17.716	14.533	12.895	14.532	8.412
MONOCRÁTICA	98.358	89.313	77.773	76.150	97.382	98.944	102.953	113.623	112.208	52.866
NÃO INFORMADO	3	18	216				1		1	
Soma:	109.703	102.427	90.079	90.253	114.455	116.660	117.487	126.518	126.741	61.278

1. ábra: A monokratikus és kollegiális döntések száma. Forrás: STF24

Tagadhatatlan tehát, hogy a Legfelsőbb Bíróság döntéshozatali folyamatában az egyedi kereset konszolidálódik, elszakadva társaiktól, valóságos magányos keresztes hadjáratot folytatnak, megtagadva a kollegialitás fogalmának értékét.

Ami korábban az SZTNH fellebbviteli funkciójában - azaz a fellebbezések és a rendkívüli fellebbezések elemzésében - történt, az most az alkotmányossági ellenőrzés koncentrált ellenőrzésére irányuló intézkedésekben is előfordul²⁵. Ez új döntéshozatali dinamikát eredményez az érzékeny ügyekben, és erősíti az egyéni protagonizmust, mivel bővíti a jelentéstevő bíró hatáskörét. A 2. ábra az alkotmányosság koncentrált ellenőrzésében a monokratikus döntések fejlődését és növekedését mutatja be:

- 22 Minél kiterjedtebbek a történelmi sorozatok, annál kisebb a lehetősége annak, hogy a ciklikus mozgásokat egy általános tendencia jeleként fogadjuk el (KAZMIER, Leonard J. **Estatística aplicada à economia e administração**. Hagyományos. Carlos Augusto Crucius; technikai bíráló Jandyra M. Fachel. São Paulo: Pearson Makron Books, Schaum Collection, 2004, 329. o.).
- 23 A 2019. évi adatok júniusra korlátozódnak, az utolsó olyan hónapra, amelyre vonatkozóan teljes körű adatok álltak rendelkezésre a felmérés időpontjában.

- 24 BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **Az STF statisztikái.** Elérhető a következő címen: <http://www.stf.jus.br/portal/cms/verTexto.asp?servico=estatistica&pagina=decisisinicio>. Hozzáférés 09 Jul. 2019.
- 25 Mint látható, a monokratizálódás, amely a fellebbviteli ügyekben kezdődött, az utóbbi években elérte az alkotmányosság elvont ellenőrzési cselekményeit is. Ezzel kapcsolatban lásd: HARTMANN, Ivar Alberto; FERREIRA, Livia da Silva. Ao relator, tudo: o impacto do aumento do poder do ministro relator no Supremo. **Revista Opinião Jurídica**, 13. évfolyam, 17. szám, 268-283. o., 2015.

Controle concentrado	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2.015	2.016	2.017	2.018	2.019
ADC	2	3	1	1	2	1	18	10	30	9
ADI	169	191	212	262	196	243	248	455	514	310
ADO	3		6	6	3	3	3	10	8	3
ADPF	22	23	16	24	28	50	62	92	91	47
Soma:	196	217	235	293	229	297	331	567	643	369

2. ábra: A monokratikus döntések száma a koncentrált ellenőrzésben. Forrás: STF26

A fent bemutatott négy eljárási osztály közül csak az ADI (közvetlen alkotmányellenességi kereset) és az ADPF (alapvető jogelv megsértésére vonatkozó jogalap) kerül elemzésre, mivel ezek képviselik a legjelentősebb számú olyan keresetet, amelyek koncentrált ellenőrzést foglalnak magukban, és így a legjobb elemeket nyújtják a következtetések levonásához. Az ADC (alkotmányossági kereset) és az ADO (közvetlen alkotmányellenességi kereset mulasztás útján) nagyon kis mintát képvisel, és szintén kiszámíthatatlan, ami nem meggyőző eredményekhez vezethet. Az ADI-ban a monokratikus döntések száma 304,14%-kal nőtt a 2010-2018-as időszakban, az ADPF-ben pedig 413,63%-kal, ami az alkotmányossági intézkedések koncentrált ellenőrzésének megítélése egyértelmű egyéniesítési lehetőségét mutatja. Ebben az összefüggésben az első elemzendő kérdés a következő: a monokratikus döntések számának növekedése együtt jár-e a koncentrált ellenőrzési intézkedések számának növekedésével? Ha ugyanis a monokratikus döntések számának növekedése szimmetrikus a koncentrált ellenőrzésre irányuló új akciók számának növekedésével, akkor nem történt volna változás a viselkedésben, hanem csak az igények vegetatív növekedésének áthárítása. Az alábbi táblázat az új ADI-k és ADPF-ek számának alakulását mutatja a 2010 és 2018 közötti időszakban:

1. táblázat - Az új koncentrált ellenőrzési intézkedések száma (ADI és ADPF) 2010 és 2018 között. Forrás: STF27

Évek	ADI	ADPF
2010	152	18
2011	163	20
2012	180	25
2013	189	34
2014	112	15
2015	230	48
2016	194	59
2017	237	68
2018	178	54

- 26 BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **Az STF statisztikái.** Elérhető a következő címen: <http://www.stf.jus.br/portal/cms/verTexto.asp?servico=estatistica&pagina=decisisinicio>. Hozzáférés 09 Jul. 2019.
- 27 RASIL. Legfelsőbb Szövetségi Bíróság. **Az STF statisztikái: Koncentrált ellenőrzés - statisztikai adatok.** Elérhető a

2010-től kezdődően - ami a táblázatokban, grafikonokon és ábrákon szereplő összes többi elemzés határideje - látható, hogy az ADI-k száma a 2010-es 152-ről 2018-ban 178 új fellépésre nőtt, erős ingadozással a 2014-es 112 új fellépés és a 2017-es 237 fellépés között.

Az ADPF viszont a 2010 és 2018 közötti időszakban állandóbb növekedést mutatott, és e tekintetben a 2010-es 18 új igényről 2018-ban 54-re ugrott, a csúcst pedig 2017-ben érte el 68 új akcióval. Noha az említett osztályok új intézkedéseinek mennyiségi növekedése megtörtént, a monokratikus döntések növekedése sokkal nagyobb, ami jelzi és jelzi a miniszterek azon lehetőségét, hogy ezeket a követeléseket egyénileg bírálják el. Megjegyzendő, hogy a monokratikus döntések növekedése az ADI-ban a kezdeti (2010) és a végső (2018) bázisév alapján 304,14%, míg az új ADI-k mennyisége 17,80%-kal nő. Ha a legnagyobb ingadozást mutató éveket vesszük alapul, azaz a 2014-es 112 új fellépés völgyét és a 2017-es 237 fellépés csúcsát, akkor 211,60%-os arányos növekedést kapunk. Mindenesetre a monokratikus tanácskozások növekedése sokkal nagyobb.

Ugyanez történik az ADPF-fel kapcsolatban is. A monokratikus határozatok száma 413,63%-kal nőtt, míg az ebbe az eljárási osztályba tartozó új keresetek száma 300%-kal emelkedett 2010 és 2018 között. Ha összehasonlítjuk a legalacsonyabb és a legmagasabb számú döntést és új pert tartalmazó éveket, a monokratikus pozicionálás kifejezőbb növekedése is megfigyelhető. Az új intézkedések száma 2014-ben volt a legalacsonyabb, 15 kérelemmel, a csúcs pedig 2017-ben volt, 92 kérelemmel, ami 453,33%-os növekedést jelent. A monokratikus határozatok mennyisége viszont 2012-ben volt a legalacsonyabb, 12 meghozott határozattal, és 2017-ben volt a legmagasabb, 92 egyedi határozattal. Ez 575%-os eltérést jelent. Ismétlem, bármely hipotézisben az egyszeri döntések növekedése sokkal nagyobb.

Nem pusztán a monokrata döntések számának vegetatív növekedéséről van tehát szó, amely a Legfelsőbb Bíróságon belüli új keresetek növekedését kíséri. Megállapítható, hogy ez az igazságszolgáltatók által döntéshozatali modellként elfogadott stratégia, és nem egyenértékű az új keresetek számával az alkotmányosság koncentrált ellenőrzésében.

Valójában, ha az egyes határozatok ugyanolyan intenzitással nőttek volna, mint az új keresetek, a bírák által elfogadott stratégiában nem történt volna változás. Mivel azonban a nagyságrendek eltérőek, és mivel a monokratikus döntések sokkal gyakoribbá váltak, és az arányok megtartása nélkül nőttek, arra lehet következtetni, hogy egy másik ítélkezési modellt alkalmaznak: egy olyan modellt, amely nem tartalmaz kollegiális döntéseket. A következő grafikon ezt a helyzetet mutatja be:

A grafikus ábrázolás lehetővé teszi a monokratikus döntések növekedésének aszinkronitását az új intézkedések számához képest, nevezetesen 2016-tól. Ezt a diagnózist támogatja Luís Roberto Barroso bíró is, aki "minőségi monokratizálódásnak" ²⁸ nevezi. A bíró tisztázza, hogy egyre inkább "az ország szempontjából nagyobb politikai, gazdasági és társadalmi jelentőségű ügyek monokratikus módon történő tárgyalása folyik a Legfelsőbb Bíróság bírái által" ²⁹.

Így a fellebbviteli per - monokratikus - formátumát megismételték az alkotmányossági ellenőrzési eljárások esetében. Ez azt jelenti, hogy a diffúz ellenőrzés racionalitása elnyelte és háttérbe szorította az absztrakt ellenőrzés dinamikáját, és a bírák az ADI-ban és az ADPF-ben nagymértékben a monokratikus utat kezdték el követni.

1.1 MONOKRATIZÁLÁS, A MÁSKÉNT GONDOLKODÁS ÉS A HÍRNÉV DICSÉRETE INTÉZMÉNYES

Az előző pontban elemzett mennyiségi foratókönyv mellett a monokratizálódás más jellemzőket és eredményeket is hoz, különösen két olyan helyzetet, amelyekkel az alábbiakban foglalkozunk: a) a kollektív tanácskozás hiánya és a Bíróság által a stabilitás, a kiszámíthatóság és a jogbiztonság megteremtésének eszközeként alkalmazott konszenzusépítés hiánya; b) a plenáris ülés felfogásával ellentétes vagy a pecsétje alá nem vetett egyedi döntések - még ha ferde is - engedélyezése, ami végső soron magának a Bíróság joggyakorlatának és a felépített intézményi modellnek az abszolút semmibe vételét jelenti³⁰.

Ez az intézményi felépítés, amely kedvez, sőt ösztönzi az ellenvéleményt, a hírnév és a legitimitás elvesztéséhez vezet. Az igazságszolgáltatás legitimitása valójában formális dimenziójában a kialakult jogrendre, érdemi dimenziójában pedig arra támaszkodik, hogy képes-e megindokolni döntéseit, megfelelő indokokat bemutatva, lehetővé téve a párbeszédet a többi intézményi szereplővel, hogy mindenekelőtt átláthatóságot tanúsítson az önkényesség gondolatának kizárása érdekében³¹. A bíróság joggyakorlatával ellentétes monokrata döntések megszokottsága azonban feloldja azt az elképzelést, hogy a bírói testület a döntések indoklásán keresztül artikulálja és legitimálja magát, elvégre ebben a helyzetben más hipotézisek is felmerülnek, mint például az érvelési szelektivitás és a kényelem az indoklásban.

28 BARROSO, Luís Roberto. **A Legfelsőbb Bíróság 2016-ban**: az év, amelyiknek a végére került. Elérhető a következő címen:

<https://www.conjur.com.br/dl/retrospectiva-2016-barroso-parte.pdf>. Hozzáférés: 2019. július 16.

29 BARROSO, Luís Roberto. **A Legfelsőbb Bíróság 2016-ban**: az év, amelyiknek a végére került. Elérhető a következő címen:

<https://www.conjur.com.br/dl/retrospectiva-2016-barroso-parte.pdf>. Hozzáférés: 2019. július 16.

30 Ez az eljárás mód még a Polgári Törvénykönyv 926. cikkével is ellentétes, amely kimondja, hogy a bíróságoknak egységesíteniük kell ítélezési gyakorlatukat, és azt stabilan, egységesen és következetesen kell fenntartaniuk. Ezzel kapcsolatban Raul Eugenio Zaffaroni azt állítja, hogy "a legegyszerűbb intézményi tapasztalat azt mutatja, hogy ahol hatalom van ellenőrzés nélkül, ott hatalommal való visszaélés történik" (ZAFFARONI, Eugenio Raul. **A bírói hatalom**: válság, találatok és kudarcok. São Paulo: RT, 1995, 81. o.).

31 REZENDE, Maurício Córrea de Moura. **A bírói hatalom demokratizálása Brazíliában**. São Paulo: Contracorrente, 2018, 93. o. Ugyanebben az értelemben: GOMES, Luiz Flávio. **A magisztrátus dimenziója**: az

alkotmányos és demokratikus jogállamban. São Paulo: RT, 1997, 120. o.

A bírák monokratizálódásával és az egyéni hatáskörök koncentrációjával kapcsolatban Diego Werneck Arguelhes és Leandro Molhano Ribeiro három fő hipotézist azonosít: a) döntéshozatal: a jelentéstevő bíró hatalma az előzetes végzések értékelésére anélkül, hogy a plénum hatékonyan ellenőrizné azokat, valamint az előzetes végzések hosszú időtartama, amely végül denaturálja ideiglenes és bizonytalan eredetüket; b) nyilvános jelzések: amely lehet a Bíróság hivatalos üzenete, vagy finomabb üzenetek, mint például egy miniszter beszéde egy szemináriumon vagy interjún, amely bizonyos típusú fellépésekre és érvekre ösztönöz vagy bátorít; és c) a napirend meghatározása: annak megválasztása, hogy egy adott ügyet vagy ügyet mikor bíráljanak el, lehetővé téve vagy megakadályozva a döntések meghozatalát bizonyos időpontokban³². Ebben az összefüggésben "politikailag releváns tér jön létre a kollektív ellenőrzés nélküli egyéni döntések számára"³³, ami "egyéni bírósági felülvizsgálathoz vezet, ahol a bírák a plénum hatékony ellenőrzése nélkül ellenőrzik az alkotmányosságot"³⁴.

Ebben az értelemben három olyan helyzet, amely az előadó túltengését és a túlzott mértékű a Legfelsőbb Bíróság monokratizálódását az alábbiakban elemezzük.

1.1.1 A plenáris ülés elé nem utalt egyedi határozatok

A miniszter bőséges hatalmának e helyzetének emblematikus példája egy egyedi és előzetes felszólító határozatban Joaquim Barbosa bíró által hozott határozat volt, amikor felfüggesztette a 73/201335 alkotmánymódosítás hatásait, amelynek hatályba léptetése négy új szövetségi regionális bíróság létrehozását eredményezte volna Braziliában.

A 73/2013/EU rendelet 2013. június 6-án jelent meg, és előírta, hogy a bíróságok felállításának a hatálybalépésétől számított hat hónapon belül meg kell történnie. 2013. július 17-én azonban a Szövetségi Ügyészek Országos Szövetsége ADI 5017-es számú keresetet nyújtott be, amelyben az alkotmánymódosítás alkotmányellenességének megállapítását kérte. Joaquim Barbosa bíró elfogadta a kérelmet, és megállapította az EK 73/13 rendelet hatásainak felfüggesztését. A határozat azt is kimondta, hogy a Nemzeti Kongresszus, a Szövetségi Főügyész és a Legfőbb Ügyészség megnyilvánulása és a Legfőbb Ügyészség tájékoztatása után a megítélt végzést népszavazás céljából a plenáris ülés elé kell terjeszteni³⁶. Több mint hat év elteltével a határozatot soha nem terjesztették a plenáris ülés elé, hogy a kollégium elemezze azt. Így egy miniszter egyedi döntéssel akadályozta egy alkotmánymódosítás hatását, gyümölcsét a

32 ARGUELHES, Diego Werneck; RIBEIRO, Leandro Molhano. *Ministrocracia: A legfelsőbb szövetségi bíróság és a A brazil demokratikus folyamat.* **Novos Estudos Cebrap**, v. 37, jan.-apr, 2018, p. 18.

33 ARGUELHES, Diego Werneck; RIBEIRO, Leandro Molhano. *Ministrocracia: A legfelsőbb szövetségi bíróság és a A brazil demokratikus folyamat.* **Novos Estudos Cebrap**, v. 37, jan.-apr, 2018, p. 15.

34 ARGUELHES, Diego Werneck; RIBEIRO, Leandro Molhano. *Ministrocracia: A legfelsőbb szövetségi bíróság és a A brazil demokratikus folyamat.* **Novos Estudos Cebrap**, v. 37, jan.-apr, 2018, p. 15.

35 Jól bevett felfogás, hogy a Szövetségi Legfelsőbb Bíróság gyakorolhat ellenőrzést az alkotmánymódosítások alkotmányossága felett. Itt nem erről van szó, hanem arról, hogy az előzetes felszólító határozatra a plenáris ülés soha nem hivatkozott. Az alkotmánymódosítások alkotmányellenességének kimondásához szükséges minősített kvórumról lásd LIMA, Jairo. **Alkotmányellenes alkotmánymódosítások: demokrácia és szupertöbbség.** Rio de Janeiro: Lumen Juris, 2018, 170 ff. o.

36 Brazília. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság (elnökség). **Elővizsgálatossági intézkedés az alkotmányellenesség**

közvetlen keresetében 5017. Joaquim Barbosa miniszter, 2013. július 17. Elérhető:
http://www.stf.jus.br/arquivo/cms/noticiaNoticiaStf/anexo/ADI_5017_Liminar.pdf. Hozzáférés: 07 Jul. 2019.

a törvényhozás két házának konszenzusával, és az ügyet soha többé nem vitatták meg. Luiz Fux bíró 2013 augusztusa óta a jelentéstevő bíró, és az eljárás menetében megjegyzi, hogy az ügy iratait 2018. szeptember 11. óta lezárták, anélkül, hogy bármilyen utalás lenne arra, hogy az ügyet egy nap a plenáris ülésen fogják megvitatni³⁷.

Ez egyértelműen bizonyítja a miniszter túlzott hatáskörét³⁸, mivel lehetővé teszi az előzetes végzés meghozatalát mindenféle ellenőrzési mechanizmus és a jelentéstevő bíró egyéni akaratán kívül a plenáris ülés elé utalás nélkül³⁹. Ez azt jelenti, hogy a miniszter hatáskörébe utalja a döntést, és egyszerűen nem továbbítja az ügyiratokat a kollégiumi felülvizsgálatra. Más szóval lehetséges, hogy a jelentéstevő bíró a plénum esetjogától függetlenül döntést hoz egy alkotmánymódosítás ideiglenes felfüggesztéséről, és akkor az ügy határozatlan ideig kollektív döntés nélkül marad.

A jelenlegi eljárási struktúrában a jelentéstevő bíró vagy az elnök felelőssége a szünet alatt (ez a hipotézis jelen helyzetben fennáll), hogy ideiglenes határozatot hozzon, amely megelőzi a későbbi kollégiumi döntést⁴⁰, különösen azért, mert elvárható, hogy a bírák tiszteletben tartsák a Bíróság joggyakorlatát, és főként, hogy miután egyedül döntöttek, a kollégiumi döntés elé viszik az ügyet, elvégre ez még mindig egy olyan bíróság, amelynek - különösen az alkotmányosság koncentrált ellenőrzése esetén - együttesen kell elemeznie az ügyeket.

Az előzetes végzés plenáris ülésre történő be nem nyújtása a monokratikus döntéshozatali jogkör mellett az előadó azon jogkörét is bizonyítja, hogy ő határozhatja meg, mikor kerül sor az ügy elemzésére. A vizsgált esetben már hat év telt el⁴¹, és a kollégiumi testület még soha nem elemezte együttesen az előzetes döntéshozatali eljárást - amelynek bizonytalannak, ideiglenesnek és múlékonynak kellene lennie -. Így a jelentéstevő bíró rendelkezik a kronológiai döntési jogkörrel, amennyiben kizárólag az ő hatáskörébe tartozik az ügynek a plenáris ülésen történő tárgyalásra való kiadása, így megakadályozhatja, hogy az ügyet kollektív tanácskozássá bocsássák, vagy akár elemezheti a plenáris ülés összetételét annak érdekében, hogy megállapítsa, hogy az ő döntésének nagyobb esélye lesz-e a győzelemre.

Ez kétségtelenül a nem ítélezés választása, amely szintén egyfajta döntés, és amely befejezett tényállást eredményezhet, "növelve ezzel a jövőbeni bírósági döntés költségeit, amely

37 BRASÍLIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **ADI 5017**: Mozcások. Elérhető a következő címen: <http://www.stf.jus.br/portal/cms/verTexto.asp?servico=estatistica&pagina=dececisoeginicio>. Hozzáférés 09 Jul. 2019.

38 A bírák egyéni protagonizmusáról lásd: ARGUELHES, Diego Werneck; RIBEIRO, Leandro Molhano. *Ministrocracia: O Supremo Tribunal Federal e o processo democrático brasileiro*. **Novos Estudos Cebrap**, v. 37, p. 13-32, 2018. jan.-apr.

39 FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck. Tizenegy supremo: mind a plenáris ülés ellen. In: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). **Eleven szupremos**: a legfelsőbb 2016-ban. Belo Horizonte: Letramento: House of Law: Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 20-28. o.

40 ARGUELHES, Diego Werneck; HARTMANN, Ivar A. Mendes e Lula: uma liminar contra o Plenário do Supremo. In: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). **Onze supremos**: o supremo em 2016. Belo Horizonte: Letramento: House of Law: Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 41-43. o.

41 Lásd még az ADI 2135 ügyet, amelyet 2000 januárjában nyújtottak be a 19/1998/EK rendelet ellen. A plenáris ülés 2007 augusztusában ítélezett a jogsértés megszüntetéséről, és a mai napig nem született végleges ítélet az ügy érdemében. Elérhető a következő címen: <https://legis.senado.leg.br/sdleg>

e tényekkel ellentétben ⁴². Az ítélkezési idő mesterséges megnövelésével a ténybeli, politikai és gazdasági környezet teljesen megváltozhat, és a jelenlegi helyzetben teljesen nem kívánatosnak tűnő folyamatot eredményezhet, ami végső soron legitimálja a miniszter döntésképtelenségét⁴³. Így "a miniszter egyénileg dönt, és a miniszter egyénileg dönt arról, hogy az ő egyéni döntésével kapcsolatban lehet-e és mikor van kollégiumi döntés" ⁴⁴, az egyéni hatáskör és a napirendi hatáskör közötti konjugáció gyümölcse⁴⁵.

1.1.1 A plenáris üléssel ellentétes egyéni döntések: a végrehajtás esete ideiglenes ítélet

Az ítélet ideiglenes végrehajtása az a kérdés, amely az elmúlt években a legtöbb vitát, vitát és felháborodást váltotta ki az igazságszolgáltatásban és a politikában. Miután a plénum megváltoztatta álláspontját, visszaható hatállyal, fejlődött és megmentette a korábbi felfogást, általában szűk többséggel, érvényesült az a felfogás, hogy nem lehetséges a büntetés ideiglenes végrehajtása a jogerőre emelkedés előtt (bár teljesen lehetséges az előzetes letartóztatás jogi hipotézisei). A cikk módszertani javaslata nem a határozat (nem)helyességét vizsgálja, hanem csak a miniszterek és a plenáris ülés viselkedését az ügy alakulásában.

A 43/DF és a 44/DF⁴⁶ alkotmányossági megállapítási keresetek eljárásai példásan illusztrálják az individualizmus túlzását és a plenáris ülés uralkodó felfogásának figyelmen kívül hagyását⁴⁷. A 2016. 10. 05-én tartott kollégiumi ítéletben a felszólítást többségi szavazással elutasították.

42 ARGUELHES, Diego Werneck; RIBEIRO, Leandro Molhano. *Ministrocracia: A legfelsőbb szövetségi bíróság és a A brazil demokratikus folyamat. Novos Estudos Cebrap*, v. 37, jan.-apr, 2018, p. 18.

43 Ebben az értelemben: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck. Tizenegy szupremácia: mind a plenáris ülés ellen. In: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). **Onze supremos: o supremo em 2016**. Belo Horizonte: Letramento: House of Law: Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 20-28. o.

44 ARGUELHES, Diego Werneck; RIBEIRO, Leandro Molhano. *Ministrocracia: A Legfelsőbb Bíróság és a brazil demokratikus folyamat. Novos Estudos Cebrap*, v. 37, Jan.-Apr, 2018. 25. o. Joggal állapítják meg a szerzők ugyanebben a cikkben, hogy "a monokratikus végzések - amelyek elvileg a plenáris döntés jövőbeli tekintélyének biztosítására szolgáló mechanizmusként indokoltak - ellenkező irányban is alkalmazhatók, hogy semlegesítsék a plenáris ellenőrzését egy szigorúan egyéni cselekvés felett, amely ma hatást vált ki a világban azáltal, hogy a jövőbeli, talán soha el nem érkező döntés tekintélyét magának veszi" (ARGUELHES, Diego Werneck; RIBEIRO, Leandro Molhano. *Ministrocracia: A legfelsőbb szövetségi bíróság és a brazil demokratikus folyamat. Novos Estudos Cebrap*, v. 37, jan.-apr, 2018 p. 14).

45 A kollégiumi pecsét nélküli monokratikus döntések állandósulásának e modelljének megváltoztatása érdekében a 82/2019. sz. PEC többek között megtiltja a monokratikus döntés meghozatalát az alkotmányosság koncentrált ellenőrzésében, és 2/3-os kvórumot határoz meg a plenáris ülés alkotmányellenességének kimondásához. Elérhető: <https://legis.senado.leg.br/sdleg-getter/document?dm=7956312&ts=156217571313137&disposition=inline>. Hozzáférés: 2019. július 08. Ez a Parlament reakciója a Legfelsőbb Bíróság túlzott intézkedéseire, amely egy igazi intézményi visszahatás. Ezzel kapcsolatban lásd: SUNSTEIN, Cass. R. If people would be outraged by their ruling should judges care? (John M. Olin Program in **Law and Economics** Working Paper No. 332, 2007); POST, Robert; SIEGEL, Reva. Roe Rage: Demokratikus alkotmányosság és a visszahatás. **Harvard School, Public Law Working Paper**, 31. sz.; DONNELLY, Tom, Making Popular Constitutionalism Work (2011. november 21.). **Wisconsin Law Review**, 2012. évfolyam; **Harvard Public Law Working Paper** No. 11-29. Elérhető az SSRN-en: <https://ssrn.com/abstract=1962580> és CHUEIRI, Vera Karam; MACEDO, José Arthur Castillo. Progresszív alkotmányelméletek, visszahatás és Vaquejada. **Seqüência (Florianópolis)**. 80. szám, 123-150. o., 2018. december.

46 BRASÍLIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **ADC 43**: Proceedings. Elérhető a következő címen: <http://portal.stf.jus.br/processos/detalhe.asp?incidente=4986065>. Hozzáférés 09 július 2019.

47 FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck. Tizenegy supremo: mind a plenáris ülés ellen. In: FALCÃO,

Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). **Eleven szupremos: a legfelsőbb 2016-ban.** Belo Horizonte: Letramento: House of Law: Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 20-28. o.

így lehetővé téve a büntetés idő előtti végrehajtását. Azonban még a plénum álláspontjával szemben is számos egyedi döntést hoztak a bírák, amelyekkel ellentétes álláspontot képviseltek. Minőségi példaként idézzük Marco Aurélio (ADC 54 MC/DF48), Gilmar Mendes (HC 153.466/PE49) és Ricardo Lewandowski (HC 163906/ MG50) bírák által hozott határozatokat, akik egyértelműen nem fogadták el a plenáris ülés által kialakított álláspontot, és szándékosan ellene döntöttek.

2019.11.07-én a plénum megváltoztatta a felfogást, és meghozta a 43/DF és 44/DF alkotmányossági megállapító keresetről szóló végleges határozatot, amelyben elismerte a büntetőeljárás törvénykönyv 283. cikkének alkotmányosságát, és megtiltotta a jogerős ítélet előtti szabadságvesztést.

Előfordul, hogy a 2016-os első kollégiumi döntés és a 2019-ben meghozott végleges döntés között voltak olyan bírák, akik egyszerűen nem fogadták el a plénum által eredetileg meghatározott felfogást abban az értelemben, hogy a büntetés azonnali letöltése lehetséges (nem kötelező), és egyénileg a kollégiumi tézissel szemben döntöttek.

Itt nem szabadna teret engedni a voluntarizmusnak, sem az intellektuális hiúságnak, mert az Alkotmánybíróságnak többnek kell lennie, mint az egyéni akaratok összessége; éppen ellenkezőleg, olyan intézményt kell képviselnie, amely komolyságot, biztosságot, kiszámíthatóságot és átláthatóságot sugall. A jogfejlődés jelenlegi pillanatában már nem elfogadható az a jogtudományi sorsolás, amely meghatározza, hogy az igazságszolgáltatási rendszer használója bebörtönözve marad-e vagy szabad marad, aszerint, hogy ügyének sorsát egy olyan miniszterre osztják-e, aki ellenáll és vonakodik elfogadni a többség álláspontját.

Azt sem lehet állítani, hogy a bíró függetlenségének egyik aspektusa az a lehetőség, hogy a plénummal diszharmóniában ítélkeznek. Az 1988. évi szövetségi alkotmány jelentős függetlenséget⁵¹ biztosított az igazságszolgáltatás számára, intézményi és funkcionális garanciákat és a pártatlanság védelmét⁵², és e perspektívák egyike sem jogosítja fel a plénummal ellentétes egyéni álláspont kialakítására. A függetlenség célja annak biztosítása, hogy a bíró biztonságosan és a (belső és külső) megtorlásoktól mentesen gyakorolhassa funkcióját.

48 BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **Elővigyázatossági intézkedés az alkotmányosság megállapítása iránti keresetben 54/ DF**. Előadó: Marco Aurélio miniszter, 2018. december 19. Elérhető a következő címen: <http://portal.stf.jus.br/processos/downloadPeca.asp?id=15339307371&ext=.pdf>. Hozzáférés: 07 Jul. 2019.

49 BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **Habeas Corpus 153466/PE**. Előadó: Gilmar Mendes miniszter. Elérhető a következő címen: <http://portal.stf.jus.br/processos/downloadPeca.asp?id=313882237&ext=.pdf>. Hozzáférés 07 Jul. 2019.

50 BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **Habeas Corpus 163906/MG**. Ricardo Lewandowski bíró jelentése. Elérhető a következő címen: <http://portal.stf.jus.br/processos/downloadPeca.asp?id=15339137071&ext=.pdf>. Hozzáférés: 07 Jul. 2019.

51 A bíró függetlenségének fogalmáról lásd: GOMES, Luiz Flávio. **Az igazságszolgáltatás dimenziója: az alkotmányos és demokratikus jogállamban**. São Paulo: RT, 1997, 36. o. és DALLARI, Dalmo de Abreu. **A bírák hatalma**. São Paulo: Saraiva, 1996, 44. o.

52 TOMIO, Fabrício Ricardo de Limas; ROBL FILHO, Ilton Norberto. **Elszámoltathatóság és bírói függetlenség: a**

A puszta bírói fegyelemnél nagyobb tiszteletet kell tanúsítani az igazságszolgáltatási rendszer csúcán álló, a társadalom előtt reprezentatív és legitim intézmény iránt. Akonszenzus kialakítása az, ami biztonságot és főként stabilitást teremt a döntésekben⁵³, amennyiben az egész igazságszolgáltatási rendszer számára jelzi a bíróság álláspontját az ügyben, és azt, hogy azt annak minden összetevője betartja⁵⁴.

Ebben az értelemben a monokratikus, a plénum álláspontjával ellentétes döntések meghozatala a következőket mutatja: a) közömbösség a Bíróság joggyakorlata iránt; b) az intézmény megvetése; c) a kollegialitás eszméjének semmibe vétele; d) túlzott egyéni protagonizmus; e) jogbizonytalanság és instabilitás.

1.1.1 Egyéni tartalommal kapcsolatos kollégiumi tanácskozások

A monokratikusan elbírált ügyek demodrámái száma, a nem a plenáris ülés elé terjesztett vagy a kollégiummal ellentétes álláspontot képviselő végzések mellett van még egy másik elemzést érdemlő kérdés is az ügyben, amely a bírák individualizmusát érinti. Ez a kollektív határozatok felépítésének módjából ered, amely a gyakorlatban nem a bírák konszenzusát eredményezi a kérdésben, hanem az egymás között nem párbeszédet folytató tizenegy megoldás megjelölését, amelyekből nehéz (néha lehetetlen) pontosan megállapítani a *ratio decidendi*-t⁵⁵.

A Legfelsőbb Bíróság kollektív tanácskozási folyamata nem ösztönzi a vitát, még kevésbé az egyik bíró meggyőzését a másik által. Mivel a szavazásokat gondosan írásban készítik elő⁵⁶, a plenáris ülések a szavazások végtelen hosszúságú felolvasásává válnak⁵⁷, ahol az egyes bírák csak

53 EPSTEIN, Lee; SEGAL, Jeffrey; SPAETH, Harold. A konszenzus normája az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságán. **American Journal of Political Science**, 45. évfolyam, 2. szám, 362-377. o. (2001. ápr.). Ebben az értelemben is: "Az Alkotmány ereje a Legfelsőbb Bíróság határozatainak stabilitásához kapcsolódik" (MARINONI, Luiz Guilherme. **Precedentes obrigatórios**. 2. kiadás. São Paulo: RT, 2011, 461. o.).

54 "Szükséges, hogy a felsőbb bíróság az alkotmányossági ellenőrzés gyakorlása során "intézményként", "világosan", "objektíven", "intézményesen" és lehetőség szerint "egyedileg" beszéljen. Ez a belső mérlegelés szerepe" (SILVA, Virgílio Afonso da. Az STF és az alkotmányosság ellenőrzése: mérlegelés, párbeszéd és közérdek. **Revista de Direito Administrativo**, 250. évfolyam, 2009, 211. o.).

55 Flávia Portella Püschel az ADPF 54-ben leadott szavazatokat elemezve megállapítja, hogy "az élet fogalmával kapcsolatos egyéni álláspontokról van szó. Az e kérdésben hozott végleges döntésnek nincs kollektív indoklása, és ezért nem rögzíti a bíróság álláspontját arról, hogy mi az élet vagy halál a brazil jogban, amely alkalmas arra, hogy a hasonlóknak tekintett ügyekben hozott esetleges jövőbeli döntéseket kötelezővé tegye" (PÜSCHEL, Flavia Portella. Kollektív racionalitás az STF-ben és kötelező precedensek: az élet fogalmának példája az ADPF n. 54. **Revista Novos Estudos Jurídicos - Eletrônica**, Vol. 24 - n. 2, máj-ago 2019, p. 548).

56 "Komoly problémát jelent, ha az előadó írásbeli szavazatából, és még inkább a kollégium különböző tagjainak írásbeli szavazataiból tanácskozunk. Igaz, hogy ez a legfelsőbb bíróságaink jelenlegi gyakorlata. Az ítélet megfogalmazásának ez a módja azonban akadály lehet a megfelelő mérlegelésnek" (MARINONI, Luiz Guilherme. **A legfelsőbb bíróságok ítéletei**: precedensek és a fellebbezés eldöntése az új Ptk. előtt. São Paulo: RT, 2015, 104. o.).

57 Ahogy egy névtelensége megőrzése mellett nyilatkozó bíró a Virgílio Afonso da Silva által készített felmérésben elmondta: "Úgy vélem, hogy Luís Roberto Barroso javaslata, miszerint határidőt kell szabni a szavazásra, ésszerű. Ez bizonyos szintetizáló erőt kényszerítene ki. [Senki sem olvashatta] a szavazást, vagy emlékezhetett

João Sem Terra...". (SILVA, Virgílio Afonso da. "Bármilyen szavazás?" A jelentéstevő bíró szerepe a tanácskozásban a Szövetségi Legfelsőbb Bíróságon. **Institutional Studies Journal**, vol. 1, 1, 2015, p. 193).

várja a pillanatot, amikor felkérlik, hogy ismertesse álláspontját. Ebben az összefüggésben nem teremt kedvező környezetet az érveléshez és a meggyőzéshez, hanem pusztán színpadot biztosít a korábban rögzített döntések bemutatásához⁵⁸. Ahogy Virgílio Afonso da Silva⁵⁹ rámutat, gyakorlatilag nincs érvelésváltás a bírák között, mivel a legfontosabb ügyekben a szavazások készenlétben zajlanak, és az STF tagjai nem azért vannak jelen, hogy meghallgassák kollégáikat, hanem csak azért, hogy előadják az előre meghatározott álláspontjukat. Ehhez jön még az intézményi és döntéshozatali egység hiánya, mivel a Legfelsőbb Bíróság nem intézményként, hanem az egyéni szavazatok összegeként ítélkezik, és végül a bíróság döntését közvetítő világos, objektív határozatok hiánya. Ennek oka, hogy a döntéshozatal egységességének hiányát tükrözve az SZTNH határozatai összegzésként, egyedi határozatok "kollázsaként" jelennek meg, amelyekből nehéz feltárni a bíróság mint intézmény döntésének indokait⁶⁰.

Így a gyümölcsöző párbeszéd lehetősége is elesik⁶¹, mivel az előzetes írásbeli indokolás a bírák meggyőzőképességének és a mások érvelésén alapuló döntéshozatalnak az ellenkezője⁶². Ahogy Luiz Guilherme Marinoni megállapítja, "nincs racionalitás abban, hogy a vitát megelőző döntés és a végleges kollégiumi döntést megelőző írásbeli indoklás létezik. A jelentéstevő bírónak ítélettervezetet és szavazási javaslatot kell készítenie, amely vitafelhívás és nem felhívás a csatlakozásra"⁶³.

- 58 Ezt a helyzetet súlyosbította a tárgyalási ülések élő közvetítése. A Felipe de Mendonça Lopes által végzett empirikus kutatás arra a következtetésre jutott, hogy a televíziós közvetítésekből arra lehet következtetni, hogy a bírák a televíziós médiát használva, egyéni ismertségük növelése érdekében politikusokként kezdenek viselkedni. Emiatt a szavazatok egyre nagyobbak lettek (LOPES, Felipe de Mendonça. *Televízió és bírói magatartás: a brazil legfelsőbb bíróság tanulságai. Economic Analysis of Law Review*, v. 9, n. 1, p. 41-71, jan-apr, 2018).
- 59 SILVA, Virgílio Afonso da. Az STF és az alkotmányosság ellenőrzése: mérlegelés, párbeszéd és közérdek. *Revista de Direito Administrativo*, 250. évfolyam, 2009, 217. o.
- 60 SILVA, Virgílio Afonso da. Az STF és az alkotmányosság ellenőrzése: mérlegelés, párbeszéd és közérdek. *Revista de Direito Administrativo*, 250. évfolyam, 2009, 217. o.
- 61 MARINONI, Luiz Guilherme. **A legfelsőbb bíróságok ítélete**: precedensek és fellebbezési döntés az új Ptk. előtt. São Paulo: RT, 2015, 104-105. o.
- 62 Egy 17 aktív és nyugalmazott bíró körében végzett felmérésben, akiknek álláspontjukat névtelenül fedik fel, az egyik bíró kijelentette, hogy "egy miniszter számára nehéz újragondolni, mert nem várja meg a többi érvet, neki már megvan az álláspontja, és odamegy, hogy ezt az álláspontot mindenáron megvédje". Ugyanebben a kutatásban ellenőrizhető a különbség a jelenlegi bírák - akik normálisnak tartják az írásbeli szavazást - és a nyugdíjas bírák között, akik rámutatnak, hogy az ő idejükben csak az előadó kész szavazást tartott (SILVA, Virgílio Afonso da. "Just any vote?" A jelentéstevő bíró szerepe a tanácskozásban a Szövetségi Legfelsőbb Bíróságon. *Institutional Studies Journal*, vol. 1, 1, 2015, p. 191).
- 63 MARINONI, Luiz Guilherme. **A legfelsőbb bíróságok ítélete**: precedensek és a fellebbezés eldöntése az új Ptk. előtt. São Paulo: RT, 2015, 105. o. Virgílio Afonso da Silva kritikája helyes abban az értelemben, hogy nincs értelme, hogy az előadó nem bocsátja szavazatát az ülés előtt a többi bíró rendelkezésére, mivel ő az, aki a legtöbbet foglalkozott az ügygel és tanulmányozta az ügyet (SILVA, Virgílio Afonso da. "Um voto qualquer?" A jelentéstevő bíró szerepe a tanácskozásban a Szövetségi Legfelsőbb Bíróságon. *Institutional Studies Journal*, vol. 1, 1, 2015, p. 193). João Carlos Souto az amerikai Legfelsőbb Bíróságon a szavazatok megfogalmazásának folyamatáról elmondja, hogy "a szavazás megfogalmazása során a szavazat kézzől kézre jár a miniszterek között. Ez a szakasz hónapokig is eltarthat, és lehetséges, hogy egy vagy több bíró meggondolja magát, azaz megváltoztatja a konferencia során korábban védett egyetértést. Az a gyakorlat, hogy az egyes szavazatok tervezetét (*draf*) köröztetik a bírák között, akik gyakran tesznek megjegyzéseket egy másik bíró szavazatának erre vagy arra a szempontjára, bizonyítja a Bíróság dinamikus és ténylegesen kollegiális jellegét, és tovább bizonyítja az eredmény közös kialakítását. Ebben a fázisban az *esetkonferencia* többsége kisebbséggé válhat, és fordítva. Az utolsó előtti szakaszban a *bírák* véglegesítik szavazataikat, támogatják a többséget vagy csatlakoznak a kisebbséghez (*különvélemény*). Ebben a fázisban történik az utolsó erőfeszítés a többség megszerzésére. Ez gyakorlatilag egy utolsó fázis, közvetlenül az *esetkonferencia* után" (SOUTO, João Carlos. **Az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága**: főbb határozatok. 3. kiadás, São Paulo: Atlas, 2019, 85-86. o.).

Egyéni lényegű, kollektív döntésekkel van tehát dolgunk, hiszen a vita és a meggyőzésre irányuló érvelés ritkán, gyakorlatilag egyáltalán nem létezik. Ebben az összefüggésben az individualizmusnak még egy aspektusát láthatjuk, hiszen még a kollégiumi üléseken is elszigetelten ítéleznek. A miniszterek külön fülkékben szavazhatnának, mert senki sem ismeri előre a másik szavazatát, és nem is javasolja, hogy meghallgassák és megváltoztassák a már előkészített szavazást.

Részleges megoldást javasol Virgílio Afonso da Silva⁶⁴ egy felmérésben, amelyben tizenhét aktív és nyugdíjas bírót kérdezett meg a jelentéstevő bíró szerepéről. A szerző rámutat, hogy a meghallgatott bírák között többség volt abban az értelemben, hogy a jelentéstevő bíró szavazatának az ülés előtt történő kézbesítése a többi tagnak annyiban gyümölcsöző lenne, hogy az ülés időtartamának csökkentése mellett nem kellene hosszú szavazatokat készíteni az ülésre. Valójában azáltal, hogy a jelentéstevő bíró véleménye előre ismert, és hogy egyetért-e ezzel az állásponttal, megkímélné őt attól, hogy írásbeli szavazást készítsen és azt az ülésen felolvassa. Ebben az értelemben a tanácskozásnak "lehetne egy központja, és az STF döntéshozatali folyamata megszűnhetne 11 egymással nem beszélő szavazat összessége lenni"⁶⁵.⁶⁵ Ennek a hipotézisnek az az előnye, hogy nélkülöz minden jogi és/vagy alkotmányos változtatást.

2 MONOKRATIZÁLÓDÁS ÉS BÍRÓI MAGATARTÁS

Ha kezdetben a monokratizálás az eljárási lavinára - különösen a fellebbezésekre - adott válasznak tekinthető, mint az igények kielégítését célzó mechanizmus, e formátum megszokott alkalmazása azt mutatja, hogy ez a cselekvési forma - ezen indoklás alapján - valójában egyéni stratégiát eredményez, amelynek célja az egyéni felfogás érvényesítése, még akkor is - és különösen akkor -, ha van egy előzetes, ezzel ellentétes kollegiális döntés⁶⁶. Valójában az alkotmányossági ellenőrzés során a döntéshozatali forma fokozatosan átalakult, és a monokratikus modell alakult ki, távol tartva magát a plenáris ellenőrzéstől⁶⁷.

Monokratikus előzetes döntésnek minősül az a döntés, amelyet a miniszter a plenáris ülés felhatalmazása alapján hoz sürgős ügyekben. Tekintettel átmeneti és visszavonható keletkezésére⁶⁸, magának a kollégiumi álláspontnak kell képviselnie, amely csak nem adja ki a sürgősség előtt

64 SILVA, Virgílio Afonso da. "Bármilyen szavazat?" A jelentéstevő bíró szerepe a Legfelsőbb Bíróság tanácskozásában

Szövetségi. *Journal of Institutional Studies*, vol. 1, 1, p. 180-200, 2015.

65 SILVA, Virgílio Afonso da. "Bármilyen szavazat?" A jelentéstevő bíró szerepe a Legfelsőbb Bíróság tanácskozásában. *Journal Institutional Studies*, vol. 1, 1, 2015, p. 199. Ugyanebben az értelemben: SILVA, Virgílio Afonso da. De quem divergem os divergentes: os votos vencidos no Supremo Tribunal Federal. *Direito, Estado e Sociedade*, n. 47, p. 205-225, jul/dec 2015.

66 FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck. Tizenegy supremo: mind a plenáris ülés ellen. In: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). *Eleven szupremos: a legfelsőbb 2016-ban*. Belo Horizonte: Letramento: House of Law: Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 20-28. o.

67 FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck. Tizenegy supremo: mind a plenáris ülés ellen. In: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). *Eleven szupremos: a legfelsőbb 2016-ban*. Belo Horizonte: Letramento: House of Law: Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 20-28. o.

68 FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck. Tizenegy supremo: mind a plenáris ülés ellen. In: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). **Eleven szupremos**: a legfelsőbb 2016-ban. Belo Horizonte: Letramento: House of Law: Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 20-28. o.

időleges. Diszfunkcionális az a modell, amely monokratikus hatalmat biztosít - amely az intézményből származik -, hogy magával az intézménnyel egyet nem értő döntéseket hozzon, és mindenekeelőtt nem rendelkezik olyan korlátozó eszközökkel, amelyek megakadályoznák egy ilyen helyzet kialakulását.

A döntések monokratizálódása (2018-ban 88,5%), a koncentrált ellenőrzés jelentős növekedésével, ennek a körülménynek az egyik leglátványosabb aspektusa. A bírák ugyanis a kollégium pecsétje nélkül kezdték kialakítani saját jogász programjukat, amely az egyéni hatalomgyakorlást tükrözi⁶⁹. Joaquim Falcão és Diego Werneck Arguelhes azt állítja, hogy a Legfelsőbb Bíróságon belüli és kívüli politikai vitákból és szövetségekből eredő bírósági széttagoaltsággal szemben a bírák egyéni stratégiai politikai magatartást kezdtek tanúsítani⁷⁰, és azt állítják, hogy ez "egy intézményes hatalom egyéni kisajátítását"⁷¹ eredményezte.

A bírói magatartás három fő modelljét sorolták fel: a) jogi⁷²; b) attitűdbeli⁷³ és c) stratégiai. E cikk keretein belül ez utóbbit vizsgáljuk tovább.

A stratégiai modell elismeri, hogy a bírakat politikai-ideológiai preferenciáik vezérlik, de továbbmegy, és hangsúlyozza, hogy a bírák kifinomult társadalmi szereplők⁷⁴, akik stratégiai számításokat végeznek annak érdekében, hogy olyan álláspontot foglaljanak el, amely a legnagyobb valószínűséggel eredményezi a

69 ARGUELHES, Diego Werneck; RIBEIRO, Leandro Molhano. A legfelsőbb egyén: hatásmechanizmusok a miniszterek közvetlen befolyása a politikai folyamatokra. **Jog, állam és társadalom**, 46. szám, 2015. jan/június, 139. o.

70 FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck. Tizenegy supremo: mind a plenáris ülés ellen. In: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). **Eleven szupremos: a legfelsőbb 2016-ban**. Belo Horizonte: Letramento: Casa do Direito: Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 20-28. o. Ugyanebben az értelemben: NETO, José Mário Wanderley Gomes; LIMA, Flávia Danielle Santiago. OLIVEIRA, Tassiana Moura de. Az egyéni döntések és a kollégiumi tanácskozások között: Döntéshozatal módja, az eredmény befolyásolása. **Seqüência (Florianópolis)**. n. 81, p. 10-31, abr. 2019.

71 FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck. Tizenegy supremo: mind a plenáris ülés ellen. In: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). **Eleven szupremos: a legfelsőbb 2016-ban**. Belo Horizonte: Letramento: House of Law: Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 20-28. o.

72 A jogi modell szerint, ami a bírót a döntés-előkészítés folyamatában mozgatja és mozgatja, az a kialakult jogrend elemzése. A bírót a döntés meghozatalakor kizárólag a jogrendszerben keresi a választ, és azok a kérdések, amelyek nem a jog világában keringenek, irrelevánsak (POSNER, Richard A. **How judges think**. Cambridge: Harvard University Press, 2010, 8. o.).

73 Az attitűdmodell viszont azt jelzi, hogy a bírót ideológiai és politikai kérdések vezérlik, ezért ítélezéskor nem vetkőzi le azokat a hatásokat, amelyeket személyiségének felépítése során különböző szférákból kapott. Bár a bírót jogilag érvel, a döntésnek elkerülhetetlenül ideológiai színezete van. Ebben az összefüggésben a bírót nem korlátozódik az ügyet a jogi területen vizsgálja, hanem az élete során kapott összes hatás összevetésével halad előre és építi fel a döntést. Ebben az értelemben: POSNER, Richard A. **Hogyan gondolkodnak a bírák**. Cambridge: Harvard University Press, 2010, 20. o. és ZARONI, Bruno Marzullo. **Deliberáció és kollegiális ítélőképesség**: az STF döntéshozatali folyamatának elemzése. 2015. Disszertáció (jogi doktorátus) - Jogi Kar, Paranaí Szövetségi Egyetem, Curitiba, 2015. 24. o. Ugyanilyen értelmezéssel: "Az attitűdmodellben tehát a jog nem konfigurálódik sem korlátozásként, sem motivációként. Ez csak egy *utólagos* racionalizálás, amely a bírót politikai hajlamán alapuló döntés meghozatalát igazolja (ez a hajlam a személyes ideológiáján keresztül mérhető)" (ARGUELHES, Diego Werneck; RIBEIRO, Leandro Molhano. Preferenciák, stratégiák és motivációk: a bírói magatartás elméleteinek intézményi feltételezései és ezek átültetése a brazil esetre. **Revista Direito e Práxis**. Vol. 4, n. 7, 2013, 99. o.). Ugyanebben az értelemben lásd még MELLO, Patrícia Perrone Campos. "Az élet úgy, ahogy van": stratégiai magatartás a bíróságokon. **Rev. Bras. Polít. Públicas**, Brasília, v. 8, no. 2, p.688-718, 2018.

74 ZARONI, Bruno Marzullo. **Deliberáció és kollegiális ítélőképesség**: az STF döntéshozatali folyamatának

elemzése. 2015. Dolgozat (jogi doktorátus) - Jogi Kar, Paranai Szövetségi Egyetem, Curitiba, 2015. 28. o. Hasonlóképpen, lásd: MELLO, Patrícia Perrone Campos. "Az élet úgy, ahogy van": stratégiai magatartás a bíróságokon. **Rev. Bras. Polít. Públicas**, Brasília, v. 8, no. 2, p.688-718, 2018.

hogy az ő egyéni preferenciájuk a győztes⁷⁵. Ez a modell két dimenzióval rendelkezik. A belső dimenzió azokra a lehetőségekre vonatkozik, amelyekben a bíró annak érdekében jár el, hogy szavazata győztes legyen, és ennek érdekében (többek között) a következő magatartásokat követheti el a) elemezze a többi bíró profilját, hogy előre meg tudja állapítani, milyen álláspontot képviselnek majd; b) ellenőrizze a miniszterek korábbi döntéseit, hogy zavarba hozza őket, hogy ne terjesszenek elő más döntést; c) ellenőrizze a bírói testület pillanatnyi összetételét, hogy több olyan bíró legyen, aki egyetért vele; d) ne adja ki az ügyiratokat elemzésre a plénumnak⁷⁶; e) vonja vissza az ügyiratokat a látókörébe, és így újra meghatározza a döntés *időzítését*; és¹) nem tartja be a törvényes határidőt és nem küldi vissza az ügyiratokat; f) átlagszavazatot konstruál (ami nem pontosan azt tükrözi, hogy mit ért az ügyből), hanem könnyebb utat jelent a többi bíró számára; g) egyéni és mesterséges joggyakorlatot konstruál⁷⁷; h) a plenáris ülés "befalazása"⁷⁸, ami a monokratikus döntéssel ellentétes kollegiális döntést költségesebbé teszi; i) a plenáris ülés vagy a tanácsok joggyakorlatával ellentétes ítélkezés; j) az elnökség esetében az ügyiratokat nem veszi fel a plenáris ülés napirendjére⁷⁹, miután azokat a jelentéstevő bíró kiadta; j.1) a szünet alatt a "természetellenes" bíró, aki a végzéssel kapcsolatos döntésekért felelős.

A külső dimenzióban a bíró a bíróságon kívül tevékenykedik azzal a céllal, hogy befolyásolja a politikai-jogi szférát. Ez történhet (más hipotézisek mellett): a) előadások vagy interjúk útján, amelyekben a miniszter előre kifejti, hogy mit ért az ügyből, és már előre jelzi, hogy mi lesz a döntése⁸⁰, így az igazságszolgáltatási rendszer felhasználói előzetesen értesülnek az igénye eredményéről; b) nyilvános kiállítással a miniszter előre kijelenti, hogy egy bizonyos, a parlamentben tárgyalt projektet alkotmányellenesnek fog tekinteni, ami kétségtelenül visszatartja annak jóváhagyását⁸¹.

Mindezek a magatartásformák megerősödnek, ha a Számvevőszék megszűnik kollegiális szemlélettel eljárni, és elkezd egyénileg működni, mert így a miniszter szélesebb körű lehetőséget kap saját napirendjének kialakítására.

Ha a Bíróság monokratikusan ítélkezhet, beleértve az alkotmányosság koncentrált ellenőrzését is, akkor elvesznek a megfelelő gyülekezeti szűrők, amelyek az önkényesség és a szinguláris voluntarizmus/szubjektivizmus valódi korlátjaként működnek. A Számvevőszék nem rendelkezik, és ez

- 75 POSNER, Richard A. **Hogyan gondolkodnak a bírák**. Cambridge: Harvard University Press, 2010, 30. o.
- 76 A jelentéstevő bíró stratégiai magatartásáról abban a pillanatban, amikor kiadja az ügyet a tárgyalóasztalra, lásd SILVA, Virgílio Afonso da. "Um voto qualquer?" (A szavazat minősége?) A jelentéstevő bíró szerepe a tanácskozásban a Szövetségi Legfelsőbb Bíróságon. **Journal Institutional Studies**, vol. 1, 1, p. 180-200, 2015.
- 77 ARGUELHES, Diego Werneck; RIBEIRO, Leandro Molhano. A legfelsőbb egyén: hatásmechanizmusok közvetlenül a bíraktól a politikai folyamatról. **Jog, állam és társadalom**, 46. szám, 121-155. o., 2015. jan/jun.
- 78 FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck. Tizenegy supremo: mind a plenáris ülés ellen. In: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). **Eleven supremos**: a legfelsőbb 2016-ban. Belo Horizonte: Letramento: House of Law: Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 20-28. o.
- 79 MELLO, Patrícia Perrone Campos. "Az élet úgy, ahogy van": stratégiai magatartás a bíróságokon. **Rev. Bras. Polít. Públicas**, Brasília, v. 8, nº 2, p.688-718, 2018. Az elnökség napirendjének hatalmáról lásd ARGUELHES, Diego Werneck. Cármen Lúcia elnök napirendje. In: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). **Onze supremos**: o supremo em 2016. Belo Horizonte: Letramento: House of Law:

Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 60-62. o.

- 80 ARGUELHES, Diego Werneck; RIBEIRO, Leandro Molhano. A legfelsőbb egyén: cselekvési mechanizmusok közvetlenül a bíráktól a politikai folyamatról. **Jog, állam és társadalom**, 46. szám, 121-155. o., 2015. jan/június.
- 81 ARGUELHES, Diego Werneck; RIBEIRO, Leandro Molhano. A legfelsőbb egyén: hatásmechanizmusok közvetlenül a bíráktól a politikai folyamatról. **Jog, állam és társadalom**, 46. szám, 121-155. o., 2015. jan/jún.

egyértelműnek kell lennie, a döntés szabadsága a törvényt megsértve⁸², az egyes tagok szubjektív okaiból, az "igazságosabb" döntés keresése⁸³ vagy akár széleskörű (politikai) mérlegelés alapján.

Így igazolást nyert a monokratikus hatalmat céljaik eléréséhez mechanizmusként használó bírák stratégiai magatartásának megszilárdulása, amely nem kapcsolódik a Bíróság intézményi szerepéhez. Tagadhatatlanul egyensúlyhiány van az intézményi forgatókönyvben, amikor a bíróság tagjai elszigetelten, a bíróság fogalmának megszűnésével járnak el, és olyan döntéseket hoznak, amelyek nem tükrözik a kollégiumi testület álláspontját.

Így az egyéni mérlegelés előtérbe helyezésével a Legfelsőbb Bíróság egyértelműen politikai döntést hozott: megerősítette a bírák politikai-ideológiai preferenciáikban megnyilvánuló protagonizmusát, és enyhítette a Bíróság intézményes szerepét.

ZÁRÓ MEGJEGYZÉSEK

A Legfelsőbb Bíróság lassú, kiszámíthatatlan és szelektív bíróságnak bizonyult, ami annak a túlzott hatáskör-kiterjesztésnek az eredménye, amely egyszerre tartja fogva elsőfokú, felülvizsgálati/fellebbviteli és alkotmánybíróági hatáskörben.

Az egyéni döntéshozatali forma mértéktelen alkalmazása, amelyet kezdetben a fellebbviteli szférában vettek át, elterjedt és elérte a Szövetségi Legfelsőbb Bíróság egyéb hatáskörét, és ezen az úton kiterjesztette a monokratikus tanácskozás racionalitását az alkotmányosság koncentrált ellenőrzésére. A történelmi adatsorok (2010-2018) elemzése azt mutatja, hogy a monokratikus döntések az ADI esetében 304,14%-kal, az ADPF esetében pedig 413,63%-kal nőttek.

A kollektív tanácskozás folyamata a süketek párbeszéde, ahol nincs vita, érvelés vagy meggyőzés, hanem csak egy korábban írásban előkészített határozat szóbeli továbbítása, amely alkalommal a bírák azért vannak jelen, hogy megvédjék a már meglévő álláspontjukat, és nem azért, hogy párbeszédet folytassanak a konszenzus kialakításáról.

82 Ahogy Rosivaldo Toscano dos Santos Júnior és Lenio Luiz Streck rámutatnak, "a bíró politikai szereplő abban az értelemben, hogy ő képviseli az alkotmányos hatalmat. De nem azoknak a szabályoknak az akaratából cselekszik, amelyek őt mint a hatalom ilyen képviselőjét legitimálták. Ahogyan nincs abszolút szabadság, úgy a bíró is szabadon dönthet, de mindig a normativitás egy olyan szféráján belül, amely az ő döntéshozatali világát alkotja. Ha van is alkotmányos kötelessége, hogy megindokolja döntéseit, mindenekelőtt tiszteletben kell tartania a demokratikus játékszabályokat" (SANTOS JÚNIOR, Rosivaldo Toscano dos; STRECK, Lenio Luiz. Hatalmi akarat kontra normativitás: mit tanít nekünk a náciizmus? *Revista Novos Estudos Jurídicos - Eletrônica*, vol. 21, n. 2, máj-ago 2016, p. 416).

83 Az egyes közhivatalokban gyakran előforduló "hősökkel" és "justiceiros"-okkal kapcsolatban, akik egy állítólagos igazságosság érdekében igyekeznek eltérni a normatív diktátumtól, Emerson Gabardo jól mutat rá, hogy "az 'igazságosság illúziója' abból a hamis felfogásból fakad, hogy a közhivatalnokok tiszta, szigorú és pártatlan lelkiismeretből képesek tükrözni más egyének boldogságvágyát egy objektív általános szabályként megállapított, szándékos és a priori elrendelésen túl" (GABARDO, Emerson. A politikai moralizmus veszélyei és az 1988-as köztársasági alkotmányban rögzített jog védelmének szükségessége. *A&C - Revista de Direito Administrativo & Constitucional*, Belo Horizonte, a. 17, n. 70, Oct./Dec. 2017, 85. o.).

A Legfelsőbb Bíróság szétagoltsága nemcsak az ügyek kolosszális számának és az elbírálásukhoz szükséges szűkös eszközöknek az eredménye, hanem annak is, hogy a bírák tudatosan úgy döntöttek, hogy nem közösen tanácskoznak. A monokratikus döntések féktelen alkalmazása, amely több mint egy enyhítő eszköz az ügyek kezeléséhez, valóban stratégiai egyéni magatartás a bírák részéről. Egy olyan modell, amely monokratikus hatalmat biztosít - ami az intézményből származik

- hogy magával az intézménnyel egyet nem értő döntést hozzon, és mindenekelőtt, hogy nem rendelkezik olyan kényszerítő eszközökkel, amelyekkel megakadályozhatná egy ilyen helyzet kialakulását. A plenáris ülés, az egyéni álláspontok és elfogultságok valódi moderáló szűrője, megadja magát az ellenőrzés, az elszámoltathatóság és a szankciók minden formájától megfosztott egyének mohósága és önkénye előtt.

BIBLIOGRÁFIAI HIVATKOZÁSOK

ARGUELHES, Diego Werneck. A pauta da presidente Cármen Lúcia. In: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). **Onze supremos: o supremo em 2016**. Belo Horizonte: Letramento: House of Law: Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 60-62. o.

; RIBEIRO, Leandro Molhano. A Legfelsőbb Egyén: a bírák közvetlen hatásának mechanizmusai a politikai folyamatra. **Direito, Estado e Sociedade**, n. 46, p. 121-155, 2015. jan/jun.

; RIBEIRO, Leandro Molhano. Ministrokratia: a Legfelsőbb Bíróság és a brazil demokratikus folyamat. **Novos Estudos Cebrap**, v. 37, p. 13-32, 2018. jan.-apr.

; RIBEIRO, Leandro Molhano. Preferenciák, stratégiák és motivációk: a bírói magatartás elméleteinek intézményi feltételezései és ezek átültetése a brazil esetre. **Revista Direito e Práxis**. Vol. 4, n. 7, p. 85-121, 2013.

; HARTMANN, Ivar A. Mendes e Lula: uma liminar contra o Plenário do Supremo. In: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). **Onze supremos: o supremo em 2016**. Belo Horizonte: Letramento: House of Law: Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 41-43. o.

BARROSO, Luís Roberto. **A Legfelsőbb Bíróság 2016-ban: az év, amelyiknek a végére került**. Elérhető a következő címen: <https://www.conjur.com.br/dl/retrospectiva-2016-barroso-parte.pdf>. Hozzáférés: 2019. július 16.

BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. Az **STF statisztikái**. Elérhető a következő címen: <http://www.stf.jus.br/portal/cms/verTexto.asp?servico=estatistica&pagina=deceisoesinicio>. Hozzáférés 09 Jul. 2019.

BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **STF statisztikák: AI, ARE és RE**. Elérhető a következő címen: <http://www.stf.jus.br/portal/cms/verTexto.asp?servico=estatistica&pagina=competenciarecurisal>. Hozzáférés: 2019. július 18.

BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **STF statisztikák: ARE, AI és RE**. Elérhető: <http://www.stf.jus.br/portal/cms/verTexto.asp?servico=estatistica&pagina=REALProcessoDistribuido>. Hozzáférés: 2019. július 16.

BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **Az STF statisztikái: Osztályonkénti kutatás**. Elérhető a következő címen: <http://www.stf.jus.br/portal/cms/verTexto.asp?servico=estatistica&pagina=pesquisaClasse>. Hozzáférés: 2019. július 16.

BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **ADI 5017: Mozgások**. Elérhető a következő címen: <http://www.stf.jus.br/portal/cms/verTexto.asp?servico=estatistica&pagina=deceisoesinicio>. Hozzáférés 09

Jul. 2019.

BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **Elővigyázatossági intézkedés az alkotmányosságot megállapító keresetben 54/DF.** Előadó: Marco Aurélio miniszter, 2018. december 19. Elérhető a következő címen: <http://portal.stf.jus.br/processos/downloadPeca.asp?id=15339307371&ext=.pdf>. Hozzáférés: 07 Jul. 2019.

Brazília. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság (elnökség). **Elővigyázatossági intézkedés az alkotmányellenesség közvetlen keresetében 5017.** Joaquim Barbosa miniszter, 2013. július 17. Elérhető: http://www.stf.jus.br/arquivo/cms/noticiaNoticiaStf/anexo/ADI_5017_Liminar.pdf. Hozzáférés: 07 Jul. 2019.

BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **Habeas Corpus 153466/PE.** Előadó: Gilmar Mendes miniszter. Elérhető a következő címen: <http://portal.stf.jus.br/processos/downloadPeca.asp?id=313882237&ext=.pdf>. Hozzáférés: 07 Jul. 2019.

BRASZILIA. Szövetségi Legfelsőbb Bíróság. **Habeas Corpus 163906/MG.** Ricardo Lewandowski bíró jelentése. Elérhető a következő címen: <http://portal.stf.jus.br/processos/downloadPeca.asp?id=15339137071&ext=.pdf>. Hozzáférés: 07 Jul. 2019.

CHUEIRI, Vera Karam; MACEDO, José Arthur Castillo. Progresszív alkotmányelméletek, visszahatás és vaquejada.

Seqüência (Florianópolis). 80. szám, 123-150. o., 2018. december.

DALLARI, Dalmo de Abreu. **A bírák hatalma.** São Paulo: Saraiva, 1996.

DONNELLY, Tom, Making Popular Constitutionalism Work (2011. november 21.). **Wisconsin Law Review**, 2012. évfolyam; **Harvard Public Law Working Paper** No. 11-29. Elérhető az SSRN honlapon: <https://ssrn.com/abstract=1962580>.

DWORKIN, Ronald. **O império do direito.** 3. kiadás. São Paulo: Martins Fontes, 2014

EPSTEIN, Lee; SEGAL, Jeffrey; SPAETH, Harold. A konszenzus normája az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságán. **American Journal of Political Science**, 45. évfolyam, 2. szám, 362-377. o., 2001. ápr., pp.

FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck. Tizenegy supremo: mind a plenáris ülés ellen. In: FALCÃO, Joaquim; ARGUELHES, Diego Werneck; RECONDO, Felipe (org.). **Eleven szupremos: a legfelsőbb 2016-ban.** Belo Horizonte: Letramento: House of Law: Supra: Jota: FGV Rio, 2017, 20-28. o.

_____; CERDEIRA, Pablo Camargo; ARGUELHES, Diego Werneck. I Legfelsőbb jelentés a számokban: a többszörös

Legfelsőbb. **RDA - Revista de Direito Administrativo.** Rio de Janeiro, v. 262, p. 399-452, 2013. jan./apr.

FORSTER, João Paulo K.; HAEBERLIN, Mártin. Az "alkotmányos illuminizmus": A Legfelsőbb Bíróság teljesítménye az önkorlátozás és a bírói aktivizmus között. **Revista Novos Estudos Jurídicos - Eletrônica**, vol. 24, n. 2, p. 616-642, máj-ago 2019.

GABARDO, Emerson. A politikai moralizmus veszélyei és az 1988-as köztársasági alkotmányban rögzített jog védelmének szükségessége. **A&C - Revista de Direito Administrativo & Constitucional**, Belo Horizonte, a. 17, n. 70, p. 65-91, oct./dez. 2017.

GOMES, Juliana Cesario Alvim; NOGUEIRA, Rafaela; ARGUELHES, Diego Werneck. Nemek és bírói magatartás a legfelsőbb szövetségi bíróságon: a miniszterek kevésbé bíznak a női előadókban? **Rev. Bras. Polít. Públicas**, Brasília, v. 8, no. 2, p. 854-876, 2018.

GOMES, Luiz Flávio. A **magisztrátus dimenziója:** az alkotmányos és demokratikus jogállamban. São Paulo: RT, 1997.

HARTMANN, Ivar Alberto; FERREIRA, Livia da Silva. "Ao relator, tudo: o impacto do aumento do poder do ministro relator no Supremo". **Revista Opinião Jurídica**, 13. évfolyam, 17. szám, 268-283. o., 2015.

KAZMIER, Leonard J. A **közgazdaságtanban és a közigazgatásban alkalmazott statisztika.** Hagyományos. Carlos Augusto Crucius; Rev.

Technika Jandyra M. Fachel. São Paulo: Pearson Makron Books, Schaum Collection, 2004.

LIMA, Jairo. **Alkotmányellenes alkotmánymódosítások:** demokrácia és szupertöbbség. Rio de Janeiro: Lumen Juris, 2018.

LOPES, Felipe de Mendonça. Televízió és bírói magatartás: a brazil legfelsőbb bíróság tanulságai.

Economic Analysis of Law Review, v. 9, n. 1, p. 41-71, Jan-Apr, 2018. január-április.

MARINONI, Luiz Guilherme. **A legfelsőbb bíróságok ítélete**: precedensek és fellebbviteli döntés az új Ptk. tükrében. São Paulo: RT, 2015.

_____. **Precedentes obrigatórios**. 2. kiadás. São Paulo: RT, 2011.

MELLO, Patrícia Perrone Campos. "Az élet úgy, ahogy van": stratégiai viselkedés a bíróságokon. **Rev. Bras. Polít. Públicas**, Brasília, v. 8, no. 2, p. 688-718, 2018.

NETO, José Mário Wanderley Gomes; LIMA, Flávia Danielle Santiago; OLIVEIRA, Tassiana Moura de. Egyéni döntések és kollégiumi tanácskozások között: Döntéshozatal, hogyan döntsünk, befolyásoljuk a végeredményt. **Seqüência (Florianópolis)**. n. 81, p. 10-31, abr. 2019.

PONTES DE MIRANDA, Francisco Cavalcanti. **Megjegyzések a polgári perrendtartáshoz**. VII. kötet. Rio de Janeiro: Forense, 1975.

POSNER, Richard A. **Hogyan gondolkodnak a bírák**. Cambridge: Harvard University Press, 2010.

POST, Robert; SIEGEL, Reva. Roe Rage: Demokratikus alkotmányosság és a visszahatás. **Harvard School**, Közjogi munkadokumentum, 31. sz.

PÜSCHEL, Flavia Portella. A kollektív racionalitás az STF-ben és a kötelező precedensek: a fogalom példája life in ADPF n. 54. **New Legal Studies Journal - Electronic**, vol. 24 - n. 2, pp. 536-561, may-ago, 2019. május-május.

REZENDE, Maurício Côrrea de Moura. **A bírói hatalom demokratizálása Brazíliában**. São Paulo: Contracorrente, 2018.

SANTOS JÚNIOR, Rosivaldo Toscano dos; STRECK, Lenio Luiz. Hatalomra törekvés kontra normativitás: mi tanít minket a náciizmus? **New Legal Studies Journal - Electronic**, vol. 21, n. 2, p. 393-420, may-ago, 2016. május-május.

SILVA, Virgílio Afonso da. Az STF és az alkotmányosság ellenőrzése: tanácskozás, párbeszéd és közérdek. **Revista de Direito Administrativo**, v. 250, p. 197-227, 2009.

. "Bármilyen szavazat?" A jelentéstevő bíró szerepe a Legfelsőbb Bíróság tanácskozásában. **Institutional Studies Journal**, vol. 1, 1, pp. 180-200, 2015.

. De quem divergem os divergentes: os votos vencidos no Supremo Tribunal Federal. **Jog, állam és társadalom**, 47. szám, 205-225. o., 2015. július-december.

. Az előadó hangot ad-e az STF-nek? Viszonzás Almeidára és Bogossianra. **Journal of Institutional Studies**, vol. 2, 2, pp. 648-669, 2016.

SOUTO, João Carlos. **Az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága: főbb határozatok**. 3. kiadás. São Paulo: Atlas, 2019.

SUNSTEIN, Cass. R. Ha az emberek felháborodnának a döntésük miatt, akkor a bírákat érdekelnie kellene? (John M. Olin Program in **Jog és közgazdaságtan**, 332. sz. munkadokumentum, 2007.

TOMIO, Fabrício Ricardo de Limas; ROBL FILHO, Ilton Norberto. Elszámoltathatóság és bírói függetlenség: a Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács (CNJ) hatáskörének elemzése. **Revista de Sociologia e Política** [online]. vol.21, n.45, pp. 29-46, 2013.

VIEIRA, Oscar Vilhena. "Supremocracia". **Revista Direito GV**, São Paulo, v. 4, n. 2, p. 441-463, jul/dec. 2008.

ZAFFARONI, Eugenio Raúl. **Az igazságszolgáltatás: válság, találatok és kudarcok**. São Paulo: RT, 1995.

ZARONI, Bruno Marzullo. **Deliberáció és kollegiális ítélőképesség: az STF döntéshozatali folyamatának elemzése**. 2015. Dolgozat (jogi doktorátus) - Jogi Kar, Paranai Szövetségi Egyetem, Curitiba, 2015.

Beérkezett: 02/12/2019

Jóváhagyva: 19/03/2021